

Օրագիրին սկսելի վրայ մէջի 8 կիւնէսէք էօսէնմէք իւզրէ բէշին օրարագ 6օ վէ 6 ալըզը 3½ պէտաղ ւէճիտիւն վէ նիւսիւնս 20 փարա արր: Քաշարարտան միւշթէրի կաղըմաղ խոթէկէնէք, պէտէլինի վէ սէնէլի բօտա իշին 37 ½ զըշօ սաղ բարա իրալէ խոթէք կէծաւրմէլի վէ ետիտա պրարտա պիր պրտա կէծալէրմէլիտիրէք:

# ՕՐԱԳԻՐ

ԾԱԼՆ ԱՌԱՐԱՅԵՐԻՈՅ  
ՔԱՂԼՔԼԻՆՆ ԵՂԳԼՅԻՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏԻՆԻՆ

Երանաթըն արարալ իւք սէփա իշին 2 զըշօ իրին՝ ծի սէփա իշին 1 զըշօ վէ պիւտալ նէշօ օրու նաճաղ լարա բաղարըղ օրուսաճաղ արր: Մէք թուպ վէ սալըրէ Պալըզ բաղար դարուստա, Նաթիկէ խանրն խոթգա թընտա 3օ 24 Վիշն Սւա բարրի Օրագիրին կաղը խանրն սկստէ 6օ քօճաար հան խանրն կէծաւրմէլէ՝ ձէք արր: Ուստա մա տայիր մէք թուպարըն նէշօ բա բարալ արր:

ԵՐԱՅԻՆ ՏԱՐԻ

1869 ԳԵՍԵՆԵՐԻՆ 22 ԵՐԱՅԻՆ ԵՂԳԼՅԻՆ

ԹԻՒ 88

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ԳԵՍԵՆԵՐԻՆ

## Ա Ջ Ի Ա Յ Ի Ն

Ինչ որ կընէր ատեն մը Մանդուկէի հայադիր խմբագիրը, նոյնը Փիւմաճի հայադիր խմբագիրը ընել սկսաւ:

Օրագրի 84 թուոյն մէջ ըսած էինք՝ «մենք ալ «նէշօ» օրինաւոր երեւոյթաւ նութին մը, և «նէշօ» ալ այսօր թէպէտ կաղմակերպելու կարօտ երեւոյթանաւ թիւն մը, բայց դէպքս չաւանդէ երեւոյթաւ «խանութիւն մ'է, որ գործադրական ու «բոշմամբ մը պիտի կաղմակերպէ, և իր «օրինաւոր ամբողջութիւնը գտնէ»:

Փիւմաճի այս պարբերութիւնը կ'օրինակէ սապէս:

«Մենք ալ ունենինք օրինաւոր երեւոյթաւ «փոխանութիւն մը, և ունինք ալ այսօր «թէպէտ կաղմակերպելու կ'օրինաւոր ամբողջութիւնը գտնէ»:

Հոս կը տեսնուի որ՝ «բայց դեռ ի պաշտօնէ երեւոյթանութիւն մ'է որ գործադրական պրոշմամբ մը պիտի կաղմակերպէ» պարբերութիւնը գուցէ իր բանին չըզարուէ բոլորովին դուրս կը ձգէ:

Ինչ կըսէք Պ. Թաթուլ արդի երեւոյթաւ փոխանութիւնը չաւանդէ երեւոյթանութիւն չէ՞ այնպէս ինչպէս որ պայմանաժամ նին լրացած Թաղ խորհուրդները օրինաւոր Թաղ խորհուրդներ չեն, բայց ի պաշտօնէ Թաղ խորհուրդներ են, ինչպէս են նաեւ դատաւական ազգի ժողովները, և օրինաւոր դատաւական ժողովներ չեն, և օրինաւոր արդի առաջնորդները, որոնք թէպէտ օրինաւոր մարմիններ չեն բայց պաշտօնական մարմիններ են, և օրինաւորութեան պիտե վերածուին:

Վերը գուցէ իր բանին չըզարուէ դուրս ձգէրէ ըսինք այն պարբերութիւնը, և հա մի և նոյն յօդուածի սա պարբերութիւնը մեր հոգին քիչ շատ կարգաւ ըսցնէ:

«Պատգամաւորութեան օրինաւորութիւնը գիտնալու համար, կըսէ, Օրագիր նախ պէտք է խելամուտ ըլլայ որ՝ պատգամաւորութիւնը ինքզինք օրինաւոր երեւոյթանութեան մը ներքին չէր գտար:

«Արդ ոչ միայն խօսելու, այլ և իր երեւոյթանական ակտիւութեան բռնաբարութեանը գէժ բողոքելու և բռնաբարողները դուրս հանելու անգամ իր բաւական կունենայ:

Նոյն օրուան պատգամաւորութիւնը

յայտնի է որ՝ Փիւմաճի խմբագիրներէն կը բաղկանար, այս խմբագիրները որ իրաւունքի համար ամեն զո՞ւ ընել կը խօստանան գրով, կը ցաւինք որ՝ նոյն օրը խօսելու իրաւունքին ի գործ դնելու հետ, ապօրինաւոր երեւոյթանութիւնը կամ օրինաւոր երեւոյթանաւ խօսելու բռնաբարող երեւոյթանները իրաւունքին ի գործ դնելու քաջութիւնը չեն ունեցեր:

Մեր ու Փիւմաճի կարծեաց տարբերութիւնը այս մասին մէջ առ է. մենք ի պաշտօնէ գործադրական պրոշմամբ մը ապօրինի երեւոյթանները օրինաւոր պիտի փոխուի ըսած ենք, և այսպէս կըսենք. իսկ Փիւմաճի ապօրինի երեւոյթանները պատգամաւորաց ձեռքով ժողովըն դուրս պէտք է հանուին և իրաւունքն այսպէս է կըսէ:

Ժողովուրդը ազատ էր մեր երկուսին ալ կարծիքը լսելու և դատելու, և նոյն օրը մեր երկուքն ալ լսեց, բայց երբ պատգամաւորութիւնը իր կոշիկէն վեր ելլել սկսաւ անմիջապէս ներկայ ժողովուրդը իր ձայնով իր անհամախառն ըլլալը յայտնեց, և տուաւ իր բարոյական պատիժը. այս բաւական չէ սեպուեր դուցէ որ՝ հիմայ ալ եւեր ապօրինի երեւոյթանները պատգամաւորաց ձեռքով ժողովըն դուրս հանելու իրաւունքը կը քարոզեն. քաջ նէ ազգի բան:

Մամաթիա խօսարան մը հանեց Օրագիր, որպէս զի, կըսէ, Ս. Պատրիարքին և ժողովներուն երակներուն մէջ ներքնապէս քալէ — բաւական յաջողակ ենք եղեր ուրեմն ազատ հրաւիրեալ խօսարան մը ազատ և անձամբ խօսողոց վիճաբանութեան ներկայութեամբ մեր ներպատակին ծառայեցնելու և Ս. Պատրիարքին և ժողովներուն երակներուն մէջ քալելու, բայց միամիտ եղիր Պ. Թաթուլ, Մամաթիոյ խօսարանի մէջ մեզնէ տուելի յաջողակ խօսողներ կան, եթէ կուզէք դուք ալ եկէք խօսելու, ձեզ ալ միտիկ կընենք և դուցէ ձեզ ալ կը համոզենք և մեր ծաղաղը կը ձգենք:

Իսկ Խալիխաթի խօսարանին մէջ ալ դադանի ձեռք նետելու փորձ փորձեց իրեն թաղակից և համակարծիք պարօնին մէկուն ձեռամբ՝ բաժնուղ վրայ չընորհակալ կըլլամ Ձեզմէ. ես իմ թաղակիցներէն ու համակարծիքներէն հաշտութիւն չառ խիտ շատ պարօններ դրիկցի իւր կիւտարու խօսարանը և դեռ շատեր ու

նիմ զրկելիք, եթէ կարելի է իմ թաղակիցներէն Ձեր տեսած պարօններուն առնուել հրատարակեցէք հետզհետէ որ չըլլայ թէ օր մը ձեր հոն չը գտնուած միջոցին կարող ըլլան անոնք միւս խօսողները խաբելու և Ձեր հաւատարմութիւնը ոչնչացնելու խօսարանական վաւեր ընթացքի մը առաջնորդելու:

Իսկ դարձ այն կէտին որ կըսէք շաբաթական թէ՛ Օրագիր եֆէնտիներու պաշտպանն է, փաստաբանն է, խնկարկուն է ինչ. այս մասին ալ շնորհակալ կըլլամ ձեզմէ որ մեր ինչ ըլլալը կը յայտնէք, և գուցէ եֆէնտիները որ մեր իրենց մատուցած ծառայութեան ընտելութիւնը, մեզ կը ծանօթացնէք անոնց, և ձեր ընթերցողները որ Օրագրին ինչ ըլլալը գուցէ չէին գիտեր, անոնք ալ կիմանան ու չեն խաբուիր մեր գրածներուն. բայց սա գիտցիք որ՝ ես եթէ եֆէնտի մը ըլլայի՝ աւելի կընտրէի ունենալ Ձեզ պէս հաւաակորդներ քան ինձ պէս պաշտպաններ, փաստաբաններ ու խնկարկուններ, մանաւանդ ինչպէս որ մատուցած խնկարկութեան յաճախութեան մոտին մէջ խեղդուելէ ազատելու պէտք էր. ժողովոյ մէջէն դուրս ելնելու չը պարտաւորէի. այս ալ կընամ ուրանալ Պ. Թաթուլ որ՝ քանիցս անձամբ ներկայ գտնուեցաք, բայց հոգ չէ դուք այդպէս գրեցէք, հիմայ եֆէնտիներու հակառակորդ եմ չեմ ստակ վատկելու լաւ դուռ մ'է. իսկ եֆէնտիներու արարքներուն հակառակորդ ըլլալ — այդ մի բնութեք ձեր քով. որովհետեւ հիմայ մտանք չեմ է, գրածին ոգին անձամբ և կենդանի ձայնով և հրապարակաւ գործադրելը չէ:

Մարտի օգերուն պէս ամիսը 31 շաբաթը ութ և օրը 1 սկզբունք կը փոխէ Օրագիր կըսէք, այս ալ քեզ խօսք չէ ըստակ վատկելու և քանի մը թերթ աւելի ծախելու համար. բայց աւելի շահաւետ կըլլայ, եթէ Օրագրոյցի կամ Տօնացոյցի պէս «Երեւան» մը չինէք, որպէս զի Օրագրի ընթերցողը որոյ մէջ Փիւմաճի ընթերցողը ալ կը գտնուին, և իւրաքանչիւր փոխարինէ զգուշացած ըլլան. առող մեզ ալ բաւական ծառայութիւն մը ըրած կըլլաք, որով զոնք ամեն օր կամ քանի մ'օրը մէկ մը հանած շապիկին աչքի առջի տեսնելու պէտք փոխած ըսկըբունքին ալ աչքի առջի ունենալով «Երեւան» փոխարինէ մ'ունենանք դալ տարի, և

ԽՅՍՍԱՐԱՆՈՅ ԱՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ  
Բ .

այնպէս կանոնաւոր կերպով փոխենք . ուրովհետեւ դեռ մենք իսկ չըզփոխենք թէ՛ ինչ է եղեր փոխածնիս . բայց սա գիտենք որ՝ մենք երբ քիչ մ'ատակ աւելի շահելու համար ուղեկիսը ամբաստանել զՅիւսիսի թէ սկզբունքը փոխեց , այն միջոցին Նաթանուէ հօծային տղուն առածը միաբերնիս պիտի դար թէ՛ « տղան խելք չունէր , հապա փախուցածն ինչ էր » ըսելով , եթէ մէկը մեզ պատասխանելու ըլլայ , Յիւսիսի որ սկզբունքը ցուցնենք որ՝ նախ ունեցած է ապա փոխած ըլլայ . մէկ հատը գիտենք , բայց ատոր պատասխանը պապա Համբարձումը կը բնայ տալ :

Յիւսիսի իր ուրբաթ աւուր թերթին մէջ , Օրագիր , կըսէ , ուղղութեան , ազատութեան և ճշմարտութեան անհուսապէս հակակիր թերթ մ'է :

Ասոր պատասխանելու իսկ մենք հարկ չենք տեսներ , բայց որպէս զի Յիւսիսի իր ընթերցողացը իրովին տեղեկութիւն տայ , կը խրատենք զինքը որ՝ ինչ , այն , երբ . կ'ըն . վերնադրերով ժամանակէ մը ի վեր դրած յօդուածոց տեղ ժամանակ մ'ալ ծիածանութիւն , օրագրութիւն , ուղղութիւն , լուսաւորութիւն , ճշմարտութիւն , անհունութիւն , հակակրօնութիւն , թերթութիւն , էութիւն և եւութիւն վերնադրերով յօդուածներ գրէ , որով դուցէ կարենայ մեզ դարձի բերել :

— Գաւթ օր 62 քուէարկուաց արդիւնքն հետեւեալները բացարձակ աւաւելութիւն ստացած են :

- Կրօնական ժողովականք .
- 1 Ներսէս եպիս . վարժապետեան
  - 2 Սիմն " Սեֆէրեան
  - 3 Տէր Արիստակէս քհնյ . Սամաթիոյ Բաղաքական ժողովականք .
  - 1 Գրիգոր էֆէնտի Օտեան
  - 2 Յակոբ " Ֆրէնկեան
  - 3 Կարապետ " Փարակեօզեան
  - 4 Միքայէլ " Յակոբեան

Ըստի եթէ ասոնցմէ հրաժարողներ չըլլան , կրօնական ժողովոյ համար 3 անձի , իսկ քաղաքական ժողովոյ համար 2 անձի վրայ նորէն քուէարկութիւն պիտի ըլլայ միայն կրկնապատիկ ընտրելեաց ցանկին մէջէն , զորս նոյն օրուան քուէարկութեան համեմատական աւաւելութիւնը ցուցած է :

— Տ. Երեմիա հայրը որ՝ պատրիարքարանի հեղինակութեամբը Բ . Գրան վաւերացմամբը Օրագրոյ տպելու առանձնաշնորհութիւն մ'ունէր , այս անգամ որպէս թէ Տրեշտիկ նոր առանձնաշնորհութիւն մ'ստացած , Պ. Արամի Տրեշտիկեան երեկ Խաղաղիւղի մէջ ծախուիլը , ատենապետ Պ. Կիւրքի Քարունակեանի ձեռամբ արդիւնէր է :

Այս տեսակ առանձնաշնորհութիւններ եթէ մեր պատրիարքարանը տալու միտք ունի , աւելի լաւ կ'ընէ եթէ օրացոյց , շաբաթացոյց , ամառացոյց , տարեցոյց և դարաշրջոյց զատ զատ աճուրդի գնէ ուրով աւելի շահաւոր կ'ընէ :

Մանչեսթէր Թայմզսհետեւեալ Թարգմանութիւնը նաեւ հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն Սամաթիոյ խօսարանին նախագահին կողմէն :

« Պ . Փօլլի երեսփոխանը հետեւեալ որոշումը առաջարկեց . որ այս ժողովը (միթինկ) կառավարէ ամեն քաղաքական կազմակերպութիւն կրողներուն , քաղաքական և միւս ընկերութեանց որ՝ այս միթինկին գօմթիւն մեծ կարեւորութեանը վրայ նուազաւոր ու խորին խորհրդածութիւններ պէտք է ընել , որուն վրայ որ՝ Ազգին բարօրութիւնը հիմնեալ է . և կը ծանուցանէ այն ամեն դումարման դիրք ունեցող մարմիններուն , որ միթինկներ գումարեն , բանախօսութիւններ ընեն , տեղափոխեն հրատարակին , և ինչուան ազգային բարեմէնթին հանրաքրութիւններ ներկայացնեն և աւելի անհրաժեշտ է , այս գօմթիւն ընելիք պատահական ծախքերը դուրսէ համար , իսկոյն երաշխաւորեալ գումար մը պէտք է ունենանք , որպէս զի օրուան խնդիրը հասարակաց խորհրդարանին ուշադրութեանը բերուելու յաջողուի :

Ներկայ որոշումը խորհրդածութեան առնուելով ընդունուեցաւ : Մէյժր իյիրթըն թէ՛ նախագահին և թէ խօսողներուն շնորհակալութեան քուէ առաջարկեց . այս ալ ընդունուելով ժողովը ցըրուեցաւ » :

Այս յօդուածէն ալ սա կը հասկընանք որ՝ հասարակաց դումարումները իրենց կարծեաց աւելի մեծ կարեւորութիւն տալու և պաշտօնական ատենանք մոցնելու համար՝ մինչև իսկ միւս գումարումները իրենց օգնութեան կը կանչեն , հրատարակութեանց կը գիւմեն , բայց և այնպէս այս ամենը քննաստիար ընթացք մ'է ըստ Յիւսիսի ալ , և կը կարծէ թէ՛ մեր կողմէն մեր կարծիքը պաշտպանելու համար Խաղաղարի խօսարանը վիճաբանելու կամ խօսելու պաշտօնով ժարդ . զրկելնիս ( ատանկ բան մը ըրած չունինք , թէ և ընէինք ալ ամօթ չէր , վասն զի մեր կարծիքը յայտնապէս վիճաբանութեամբ պաշտպանելու համար ըրած պիտի ըլլայինք ) Ս . Պատրիարքին և Ազգ . ժողովին երակները քաղելու համար եղած ըլլայ . չըզփոխենք թէ ինչ մասնաւոր շահ կրնայինք երազել աւտանկ մասնաւոր ազդեցութիւն մը վաստակել , բայց ճակատնիս բաց կրնանք ըտել թէ՛ ով որ կրնայ ցուցնել որ և է մասնաւոր խնդիր մը՝ որ մենք ատոր վրայ ազդեցութիւն բանեցնել ուզած կամ պաշտպանած ըլլանք՝ պատրաստ ենք իր ուղած կերպով մեր բարձր ըտելու :

Մ . Խաղաղիր .

13 դեկ . 1869 Խաղաղիւղ

Կարիսը կը դատիմք թիւ 80 պատուական Օրագրոյ մէջ Մեկը ստորագրութեամբ կարգացուած գրութեան ուղղել մեր պատասխանը , ուր կրնայ երե-

ւալ արդարութիւն , և օրէնք և ուր ճշմարտութիւնը կը փայլի յաչա և ի միտս հասարակաց :

Արժանաշխատակ Դահնադարեան Կարապետ վարդապետի հեղինակած կըրօնագիտութիւնը , Դահնադարեան մամուլէն ի լոյս ընծայելու դիտաւորութիւնը , և միանգամայն սոյն երկասիրութեանէն դոյացած դրամական արդիւնքը , յիշեալ վարդապետին կողմանէ կառուախօսութիւնը և Քեր . Ներսէս սրբազան հօր չորս ամիս յառաջ Թաղ . խորհրդոյ ատենապետին և հոգաբարձութեան յայտնած ըլլալը ինքնին պարզ ճշմարտութիւն մ'է , զոր գիտեմք և կը վկայեմք :

Եթէ Ներսէսեան վարժարանը իւր նիւթական ձեռնհասութեան վրայ կը վրտառէր , պէտք էր Նորին Արքայնութեան կրօնագիտութեան ձեռագիրը խնդրէր , առնուր և անմիջապէս ի լոյս ընծայէր . սակայն Թաղ . խորհրդոյ և հոգաբարձութեան կողմանէ այս մասին լուսութիւն պահուիլ , Ն . վարժարանի անձեռնհասութիւնը կապացուցանէր (ինչպէս որ իրօք այնպէս ըլլալը ամեն մարդ կը վկայէ ) . եթէ Հոգաբարձութիւնը կը փափաքէր որ , յիշեալ գործքը ինք տըպել տայ , Ն . Արքայնութեան այն տեղեկութիւնը առնելէն վերջը , ազատ էր բաժանորդագրաց ստորագրութիւն մը բանալով , 7-8 հազար դահեկան պատրաստել և իւր նպատակն յառաջ տանիլ , ինչպէս որ Ն . Արքայնութիւնը ժողովրդոց մէջէն քանի մը պատուաւոր անձանց խորհուրդ տալով , այս ևս առաջարկած էր :

Ուրեմն Ն . վարժարանի անձեռնհասութիւնը և Թաղ . խորհրդոյ ու Հոգաբարձութեան անտարբեր մնալը , Պ . Ներսէս սրբազանի բացարձակ արտօնութիւն կ'տային իբրեւ կոտակակատար , կըրօնագիտութիւնն ի լոյս ընծայել անյապաղ , յօդուա Ազգային ուսանողաց :

Այս , կրօնագիտութիւնը Նուպար-Դահնադարեան դպրոցի մամուլէն տըպագրուեցաւ և Հոգաբարձութիւնը առ Պ . Ներսէս սրբազանն բողբեց . բայց չենք գիտեր թէ , ինչ կրաւունք կարբողքելու , մինչդեռ Ն . Արքայնութիւնը բնականաբար պարտաւոր կը ծանօթ դինքը յիշեալ երկասիրութեան դրամական արդիւնքը կտակի զրուութեամբ Խաղաղիւղի խաղաղարին , և ոչ թէ Ն . վարժարանի թանգարանին , բայց Արքազանը , Ն . վարժարանի օգտակար ծառայութիւն մ'ընելու նպատակաւ , արդիւնքն անոր սեփականելով կամեալով (ինչպէս որ վերը յիշեցինք) կանխաւ Ատենապետին և Հոգաբարձութեան յայտնեց զայն :

(1) Այս տեղ կը սխալի մեր նամակագիրը , կառուակատարը իրաւունք չունի Խաղաղիւղի թանգարանին եղած կտակը , Ն . վարժարանի սեփականելու . կառուակատարին պաշտօնը կրտակը կատարել է և ոչ փոխել , և սոյն մասին ճշգրտութիւն չըզսահուելն է , որ կտակի կատարման վստահութիւնը ստակած է Ազգին մէջ :

Բայց Պ. Մելիք կըսէ թէ, « երբ հարցուցինք Ատենապետին որ դուք այս տպագրութենէն տեղեկութիւն ունի՞ք. Ատենապետը պատասխանեց կըսէ թէ, « ոչ երբէք »: Մենք քով գիտենք որ Ատենապետը սոյն եղանակաւ եղած հարցման դարձեալ ամեն ժամանակ կը պատասխանէ թէ, « ոչ երբէք », որովհետեւ կըսէ թէ, « Պ. Մելիք ինձ չը հարցուց թէ, Ներսէս Արքազան յառաջուց այս գրքին վրայով ձեզ հետ խօսք մը ըրած է, եթէ այսպէս հարցնէր կը պատասխանէի թէ, այո՛, չորս ամսոյ չափ յառաջ խօսած է եւ գործը տպել տալու գիտաւորութիւն ունենալը յայտնած է, բայց երբ Պ. Մելիք գրքին տպագրութիւնը դիտեալ կամ չդիտեալ հարցուց, ես ալ իրեն չգիտեալ յայտնեցի, վասն զի Ն. Արքազանութիւնը գիրքը մամուլին տալու օրերը ինձի գրով կամ խօսքով բան մը իմացուցած չէր »:

Ասոր ինչ կը պատասխանէ Պ. Մելիք. ինչ ալ որ ըսէ, մեր պատասխանը սա վերի խօսքերն են: Ուստի զՊ. Մելիք խրատելով կըսեմք թէ, փոխանակ անտեղի դրպարութեամբ Ատենապետին ոտախօս ելն. պատուոյն գէ՛մ խօսքեր յայտնելու, ինչը նախ եւ առաջ խօսելու եղանակը եւ մեկուն բան մը հարցնելու ձեւն ու կերպը պէտք է սովորի, որպէս զի իւր տեղեկանալ ուղած իրողութեան ճիշդ եւ որոշ պատասխանն ընդունի:

Վերջապէս այս ալ չը մոռնանք յիշել որ, օրէնքը մեզ այնպէս կը սովորեցնէ թէ, մինչդեռ կտակաւորաբար իւր կտակին մէջ կտակը կատարելու կերպն ու եղանակը չը յայտնէր, ազատ է կտակաւորաբար իւր կամքին հաճոյ կերպով կերպիւ գործադրել զայն, բաւական է որ կտակն անթերի գործադրուի: Ուրեմն Ն. Արքազանութիւնը Թաղ. խորհրդոյ եւ Հոգաբարձութեան կրօնագիրութիւնը ուր, երբ եւ ինչպէս տպել տալուն վրայ կամք եւ խորհուրդ հարցնելու բնաւ երբէք պարտաւորեալ չէր ըստ օրինի, այլ պարտաւորեալ էր յարմար առիթ գտած ժամանակը, կտակը գործադրել ազատութիւն:

Խնդրեմք, Մ. Խմբագրապետ, բարեհաճեցէք սոյն գրութիւնը ձեր ընտիր Օրագրոյն մէջ ի լոյս բերել եւ ընդունիլ մեր մտերմական հաւատարմութիւնը:

Նշանաւոր Կոմիտէի Բնակիչ

Մ. Խմբագիր

1869 զեկ. 19 Գում-գարու

Ս. Երուսաղէմայ միաբան Արթ. Մեկիքեթ վարդապետ եւ Երեցեանց Բուխացի Մեծ. Ազգ. քահանայապետ ուսումնական անձինք, Երեկ Գում-գարուի օրիորդաց Ս. Լուսաւորչեայ վարժարանին այցելութեան պատիւ ըրին, որոնք վարժարանի մանրամասն տեղեկութիւններն առնելէ ետեւ կերտուհայ բաւական քննութիւններ ընելէ ետքը իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին:

Խնամակալութիւնս յիշեալ պատուար-

ժան ուսումնականաց այս այցելութիւնը մեծ պատիւ համարելով, կը փութայ իր հրապարակական շնորհակալութիւնը Ձեր պատուական Օրագրոյդ միջոցաւ յայտնել: Որով միամ ազօթարար Ազգիս.

Ի Ռիմաց խնամակալութեանց Ս.

Լուս. վարժարանի Տնօրէն

Ս. Կոմիտէի Բնակիչ

Կոմիտէի Բնակիչ

### ԹԻՒՆԿՐԸՅԻՆԷ

Մեն-Բէթէրպարի 29 զեկ.

Բուխացի սեփարէթ խանէյէրինտէ խայրիճէ Թէպէտտիւլաթ վաղը օրընշ տուր: Պէյճիգատա Բուխացի սեփարէթ գոնթ Օրլոֆ Վիեննաեա, չիմուքի Սադոսեա սեփարէթ պուլունան միւշալիլի տէվէթ Պրլլաոֆ Պէյճիգատա, Պատ մապահաթ կիւղարը Պոյըպիւ Սադոսեա սեփարէթ նապ օրընշու: Լօնտա սեփարէթ խանէսի միւշալիլի Քիէր Սապուրոֆ Պատա մապահաթ կիւղար, վէ Վիեննա սեփարէթի սըրքեաթիպի միւշալիլի տէվէթ պարօն Իւրիւլ-ձիլլէն Պանտ, մէրհում Մ. Քիւրէթիլի եւրիւնէ Իթալեա սեփարէթ խանի օրընշու տուր:

Նիւ-Եօրդ. 28 զեկ.

Բէյիս Լիւղօրնուն իտարէսի դէմա-նրէտա, հարպիւնէ վէրիլի պուլունան Մ. Սթանթրն վէֆաթ իթմիշ տիր:

### Տ Ա Ք Ո Ւ Ի Է Ե Ի

Պիր գաշ կիւնաէն պէրու Սէրվէր Է. Քէնտի հազրէթլէրի, նամիզաճըղը սեպէպիւնտէն գոնաղընտան չըգմամագտա տուր:

— Թէրսանէյի ամիրէտէ ինչսօրնա տէվամ օրընշագտա օրան զըրլը սեփիւնէնիլի իւր պարարտա տէնիլէ ինտիլիւմէսի մէմուլ օրընշագտա տուր:

— Պրանա իմբէրաթօրիպար հազրէթլէրի սէրպարընտան պիրիսինի տէօշէթմէթ իլին Ռադաւա եաբըլան մէհուր խալըրարտան 200 պին ֆրանգլըգ խալը սըմա ըլամըշ տուր:

— Շիրքէթի խալիլիէ հիսսեադաւա-նընա 1869 սէնէսի թիճարէթի հէնուղ թէվիլի օրընշայըղ, օլ պապուէ իլթիլա իտէն իրատէյի Շահանէյէ պէքլէնմէթ տէ իմիշ:

— Իվիլլէրի ճուճա իրթէսի սապահ-չայըն Սթէնեաւա տէնիլտէ պօղուլմուշ պիր ինտան լաշէսի պուլունմուշ տուր:

Պու Էնաւտէ, Սթէնեա գօյունտա թամիլ օրընշագտա օրան Բրուսիա թիւ-ճար սեփիւնէսի թայըֆալարընտան պիրիսի օրատան կէշէրլէն, պօղուլմուշ տանմի կէօրիւպ, իլլարը թէաճիւպի աղիմէ իլէ պուլունաւուղը կէմիլին գաթթաւը օլաւ-ղուն պէտան վէ ալիւամտան կէմիտէ քէն-տի օտաւընա կիրիւլ եաթմըշ վէ օտան տիշարը չըգտըղըն քիմնէ կէօրմէմիշ օլ տուլունա իրրար իլլէտիլթտէն սօնրա ալ-լանարագ կէմիլիէ գօշմուշ վէ գաթթաւըն

օտաւընը աշարագ, մառանքն իւղէրինտէ, արթըգ եաշամաեա թաշամիլիւ գալ-մամըշ օլտուղունտան, պիղղաթ Էօմիլինէ գաթթ իթմիշ օլմաւը պէտանընտա պիր մէքթուպ պուլունմուշ տուր:

— Այնի կիւնտէ Պէյիլթաշ գըլը-սընտա տախի պունտան իրի այ գաւաթար աղտէմ, Իւսիլիւտար գայըղլարընտան պիրիսինի տէվիլմէսի իլէ տէրունիտէ պուլունան 7 քիլիտէն եալընըղ իւշիւ գաթթուլ պօղուլան տէօրա գիշիտէն Այի իսմիլտէ պիր աւաղիր նէֆէրինին լաշէսի պուլունմուշ տուր:

— Շիւժանըն իլան իթմիլի 3000 օղ-կալըգ պիր քէֆալըն գիւնաթէթիւնտէ պուլունաւ, վաճիպէտէն պուլունան թէ-չէքքիւրիմիլի ալէնէն պէյան իթմիլիգ հէր նաւըլ իսէ, Շիւժանըն միւշիլիլի-րինին կիւնաէն կիթաիլինտէն, պիրիւմ եաղըղըմըղ թէրճիւմէթրտէն աղալը իսէ-յալի սե հիլիւաթլար իլէ կիւնա Գուրիւնէ-տէն ալըղըմըղ պիր պահօրն ալթընտա պիր նիւնէթի խաֆիւնէնէ մէպնի Քիւրէ-տէյու եաղըմըշ օլտուղունմուղը պէտան իթմիլիլէր իտի. մէքքիւր պահօրն ալթըն-տա, Քիւրէ եաղըմըշ պուլունմաւը մաթպաւա սե հիլիւաթլար օլտուղուն իրրար իլէ, թէրճէմէ սե հիլիւաթլար տէյու խա-յալաւարըղ ճիւմիլլէրի քէնտիլնէ քէտա իտէրիլ:

Հալ պու քի էկէր մէղքիւր 3000 օղ-կալըգ քէֆալըն լաքէրաւարընտան տախի պիրաղ հիւմմէթ իլլէտէ, կիւնէ թէչէքքիւ-րէ տալիր օլան պօրճուլմուղտա գուսուր իթմէնէնէկիմիլ տէրքեար տուր:

— Պօլաւ նամ զաղէթանըն գալիլին-ճէ, շաւէթ իմբէրաթօր Նաբօլէօն հաղ-րէթլէրինին վէֆաթլար վուղուլիտէ նայիպ-լիք նէ վէճէ իլէ վէ քիմտէ օլաճաղընա տալիր պիր Սէնաթիւս-Գօնիլթ նըղամը հաղըրլամագ մէմուրիլէթի, իմբէրաթօ-րու միւշարիլլէյի թաթաֆընտան, սապըգ-վիւքէլա ըէյիսի վէ չիմիս Սէնաթօ մէճ-լիսի ըէյիսի պուլունան Մ. Բուէնէ իհա-լէ գըլըմըշ տուր:

### Մ Ը Ս Ը Ր

Մըսըրտա թապ օլունան քիւրէ էէթ-պէն նամ զաղէթաւա շու աթիտէթի պէնտ օղունմուշ տուր:

« Թա կէշէն բաղար իրթէսի կիւնտէն պէրու պուրատա թէվաթուր կէղվէնէ պաշլամըշ իտի քի, Խըսիվ հաղրէթլէ-րի նէ ֆէրմանը Այինին գրաւաթ օլունմա-սընը վէ նէ տախի Պապը-Այինին թէնպի-հաթընը քրթթաթօ իթմէքսիլին գապուլ իթմէմիշ տիր:

Աղար աղար պու թէվաթուր պիւլիւ-յիւպ էհէմիլիէթ քէնպ իթմիշ վէ պու կիւնքի կիւն հէր քէն իսքեաթ օլմուշ տուր քի, Պապը-Այի իլէ Մըսըր պէյ-նիլտէ օլան միւնաղաւ իլան օլունտու-ղու կիպի, թէօքին տունմուշ հային-տէն թաւճիւպ իտէճէք քիւրէթլտէ ու-ղաղ պիր Էհնի հալտէ պուլունմագտա տուր:

Ձանն օլունտուղունա կէօրէ, Մը-սըր մէմուրիլի քիւրամը, Շէյիլլէրի վէ

ՍԱՀՊԻՄԹԻԱԶ ՎԷ ՄԻԵԼԼԻՔ ՄԻԵԼԼԻՔ  
ՕԳՄԷՆ ԽՃԱՍՍԱՐԱՆ Ս.Յ.ԳՐԱԼՅԱՆՆ  
Ե. ՄԵԼԱՍԵԱՆ ԹԱՊԻՆՆԵՍԻՏԵ